

Eleki Krónika 2004. augusztus

A Radványi György Középiskola új épületszárnyának átadása – 2004. 08. 06.

Már hetek óta lázas készülődés előzte meg ezt a nemes ünnepséget. Mindannyiunk, minden eleki lakosnak ünnep volt, hiszen mostanában ilyen nagyszabású, és ilyen színvonalas építményt még a környéken sem sok helyen adtak át.

Elek város közössége minden tetteben magában hordja múltja örökségét, erejébe vetett hitét, és a jövőjét építő igyekezetét. Különösen, ha segítőkre, jó partnerekre talál. A pedagógusnak legnagyobb kincs a gyermek, aki a jövő záloga, az egy személyben rábízott emberiség.

A rövid bevezető után Nagy Nikolett 10/B. osztályos tanuló mondott részletet Babits Mihály „Örökké ég a felhők mögött” című művéből, majd Zámbó András igazgató úr mondott köszöntőt, kiemelve a megye és a város segítőkészségét. Hangsúlyozta, hogy e segítség nélkül a nemes akaratok nem valósulhattak volna meg. Ünnepi beszédet Varga Zoltán, Békés Megye Közgyűlésének elnöke mondott. Hangsúlyozta, hogy a megye egyik legdinamikusabban fejlődő iskolája a Radványi György Középiskola, így az ide befektetett pénz biztosan kamatozni fog.

Ezután a Békéscsabai Színi Tanoda növendékei következtek (Gulyás Attila és Marosi Viktor). A meghívón az átadás ünnepi szónokának felkért Gyurcsány Ferenc gyermek-, ifjúsági és sportminiszter neve szerepelt, aki egyéb elfoglaltságai miatt nem tudott eljönni, de levélben üdvözölte, és köszöntötte az Elekiek VII. Világtalálkozójának minden résztvevőjét.

Az épület tervezése, kivitelezése érdekében tett kimagasló tevékenységéért Radványi emlékgyűrűt vehetett át Molnár Zoltán eleki tervező, Molnár Zoltán a Molnár Cerámia ügyvezető igazgatója és Hotya Mihály eleki asztalos mester.

A szalag átvágása után a látogatók előzőnlötték az új épületet, ahol megtekinthették Clarissa Klemm selyemfestő és Kocsis Éva tűzzománc kiállítását.

A gasztronómiai kiállítás igen nagy sikert aratott. Csodálatosan szép és finom ételek kerültek az asztalokra.

A délelőtti programok után a tangazdaságban folytatódott a vigasság. 14 órától fűvózenekari koncert volt 16 óráig. A jelenlévők igen élvezték, hiszen a két hatalmas sátor alatt alig lehetett üres helyet találni. 16 órától lovasbemutató volt, ami igen szép számú nézőt vonzott. Magas színvonalú bemutatót tartott a mezőhegyesi nóniusz 6-os fogat, az iskola tanulóiból álló csapat (Patka Mihály, Szabados Zsuzsanna, Benkő István, Deli Dániel, Zoltán Anikó, Kovács Orsolya), Barna János kettes fogata. Díjugrató bemutatót tartott Krajnyák Attila és Kolarovszki Erik.

18 órára megfőtt a gulyás, és elkezdődött a grillezés is. Legnagyobb örömünkre hosszú sorok álltak az ételért. A jó hangulatról Házse Tibi gondoskodott.

20 órától a Jeszenszky zenekar szolgáltatta a talpalávalót. 22 órakor (a sok-sok apróságra való tekintettel) megjelentek az égen a csodálatos tűzijáték formálta csillagok és egyéb formák.

Szép volt az este, még szél sem fújt. Valahol talán az emberi szíveknek egy újabb ösztönzést adhat ez a jól sikerült nap. Kölcsey Ferenc szavait idézve: „Egyedül a legnagyobb erő sem tehet mindent, egyesített erőnek pedig a lehetetlennek látszó is

lehetséges.”

Rendezvényünk támogatói: Molnár Cerámia, Hotya Mihály, 40-es ABC (Szalma Gabriella), Botás Attila, Nagy Lajos (Viktória Virágüzlet), Duma Annamária, Barna János, Turóczyiné Tóth Tünde, Molnár Zoltán, Baptista Gyülekezet Kétegyháza.

Lantos Mihályné

Az “Elekért Érdemérem” kitüntetettje 2004-ben:

Dr. Szabó Péter Pálbelgyógyász szakorvos

Dr. Szabó Péter Pál Eleken született 1954. augusztus 24-én. Édesanyja Zielbauer Franciska /a mindenki által jól ismert, soha nem fáradó közösségi ember/. Édesapja Szabó Pál, aki aktív dolgozóként magas beosztást töltött be a MÁV-nál nyugdíjazásáig. Lehet, hogy még álmában ma is hallja a vonatfütyöt, a tolató mozdonyok hangját.

Mindig nagyon büszkék voltak fiukra, hiszen az én emlékeimben is úgy él, mint az iskola egyik legjobb tanulója, aki szorgalmával, magatartásával kitűnt az átlaggyerekek közül. A korábban még létező Eleki Gimnáziumból sokan kerültek sikeres pályára, persze, ahogy említettem, megdolgoztak érte.

Az általános iskolát is Eleken végezte, majd a gimnáziumi tanulmányok után Szegeden az Orvostudományi Egyetemen folytatta tanulmányait. 1978-ban végzett, majd a Békéscsabai Városi Kórházban helyezkedett el. 1983-ban belgyógyász szakorvosi vizsgát tett, így már szakterületén dolgozott tovább. Az emberek iránti fogékonysága, szeretete arra ösztönözte, hogy tovább fejlessze tudását.

1986-ban Budapesten kardiológus szakvizsgát tett. 1986-tól 1991-ig kardiológus adjunktus Békéscsabán a Városi Kórházban.

Eddig családi eseményekről nem szóltam 1980. október 11-én házasságot kötött Ollár Zsuzsannával, házasságukból két gyermek született. 1981-ben Péter, 1985-ben Petra. Sajnos, Péterke betegsége alaposan megváltoztatta a család életét. Kiderült, hogy a betegséget itthon, Magyarországon nem tudják kezelni, ezért az akkori NSZK-ba kellett utazniuk.

1991 szeptemberében a család kivándorolt NSZK-ba a gyermek gyógykezelése végett. 1991 - 1997-ig Bad Tölz belgyógyász főorvosa. 1993-ban megszerezte a német belgyógyász szakvizsgát. 1997-től Lengriesben belgyógyász főorvos. Az alapítványi tevékenysége 1997. június 22-én kezdődött, amikor felvették a Szent László Társaság és Rendbe.

Rendületlenül dolgozik, adományoz, szinte minden követ megmozgat, amikor szülővárosáról van szó, de ad, segít minden hozzá fordulónak. Segít gyógykezeléshez jutni, segíti a szociális intézményeket. Szerénységénél azonban a szíve nagyobb.

Most megpróbálom felidézni, hogy mit is tett Elek Városért, hogy nem lesz teljes, az biztos, hiszen annyi mindent juttatott már, hogy szinte felsorolhatatlan. Különösen érzékeny a beteg, elesett emberek iránt. Az Eleki Idősek Otthonának betegágyat, ágyakat, ágybetéteket, takarókat, ágyneműket, járókeretet, tolokocsikat, gyógyászati segédeszközöket, használati tárgyakat, ruhaneműt, pénzügyi támogatást /amiből nagyképernyős, színes TV-t vásároltak), és még sorolhatnám. A Pszichiátriai Betegek Otthonának is többször nyújtott segítséget adományokban: matracot, ágyat, szobaberendezést, ágyneműt, női, férfi ruhaneműt, a foglalkoztató részleg részére

kézimunka alapanyagokat stb.

Amint leírtuk, az adományok sokfélesége, mennyisége sokat segített az otthonok ellátottságán, amiért megérdemli mindnyájunk köszönetét.

Váci Mihály soraival zárnam: "Nem az jelöli a származást, rangot, hogy kikre büszke valaki, hanem az, hogy kik büszkélkednek, és kik szokták nevét véltve kimondani".

Lantos Mihályné

Vélemények a világtalálkozóról

Krisán Györgyné: Szerintem minden nagyon szép volt. A világtalálkozó sok embert megmozgatott a városban. Máskor is lehetne hasonló rendezvény Eleken, nem csupán a világtalálkozó alkalmából! Örülök, hogy dr. Szabó Péter kapta idén az Elekért érdemérmét, hisz ő tényleg sokat segített a városnak. Tetszetek a műsorok is. Köszönet illeti a szervezőket. Jó lenne, ha máskor is olyan tisztaság lenne városunkban, mint a világtalálkozóra készülve volt. Sajnos egyes emberek nem nagyon tartották tiszteletben a rendet, így a világtalálkozó után nekünk kellett mások után takarítani!

Séllei Gyula:Nagyon tetszett az iskolaavató (Radványi György Középiskola). Szerintem olcsón, de ugyanakkor szépen is sikerült felépíteni az új szárnyat, ami a régi épülethez is jól illeszkedik. Örömteli volt az is, hogy az avatóra meghívták a nyugdíjasokat is, illetve az egyéb programokra is. Tetszett a tűzzománc kiállítás is. Finom volt az étel a fogadáson, illetve a tangazdaságban is. Szerintem a lovasbemutatótól többet vártak a jelenlévők. Úgy láttam a vendégek jól érezték magukat a világtalálkozón. Okos ötlet volt az is, hogy a vendégeket elvitték a Parlamentbe is. Azokon a rendezvényeken, amelyeken részt vettem, tetszett. A szervezők dicséretet érdemelnek!

Turóczyné Tóth Tünde:Nagyon örülök, hogy az idén egy olyan ember kapott Elekért érdemérmét, aki eleki születésű, és tényleg önzetlenül sokat tett Elekért. Sajnos az idén az elekiek kevésbé voltak vállalkozó kedvűek, hisz kevesen neveztek be a művelődési ház versenyeire, mint pl.a főzőversenyre. A világtalálkozó programjairól általában jót tudok mondani.

Rapajkó Tibor

Emléktábla-avatás

2004. augusztus 7-én, a német nyelvű mise után felavatták Wagenhofer Ede egykori eleki plébános emléktábláját a templom falán.

Itt a szónok Josef Schneider volt, aki német nyelven emlékezett meg a település jeles plébánosáról.

A szónok a szeretett plébános életéből a következőket emelte ki: Wagenhofer Ede 1911-ben Pozsonyban született, a szegedi piarista gimnáziumban érettségizett, és 1935. március 16-án szentelték fel pappá Szegeden. Elekre 1935. szeptember elsején káplánként érkezett. 1940-44 között táborigénylőként szolgált, 1945-ben pedig angol fogságba került. 1960-tól egészen 1991-ig eleki plébánosként szolgált. 1976-tól főesperes és tiszteletbeli kanonok is volt. 56 évet szolgált egy helyen, hisz 1991. november 8-án távozott Elekről a székesfehérvári idős papok intézetébe. /Ott is tartotta a kapcsolatot a hívekkel./ A plébánia ajtaja mindig mindenki előtt nyitva állt. 1969-ben eljutott az akkori

Nyugat-Németországba, de akkor, illetve később is az eleki németek történetével foglalkozott, és felkereste a kint élő eleki híveket is. Wagenhofer Ede összekötő kapocs volt az ottani és az itteni hívek között is. Nagyon művelt ember volt, sokat olvasott, példaként állhat a mai papság előtt is. 1997. április 15-én Gyulay Endre püspök temette el Eleken. /Ezeket a gondolatokat utána magyarul Wittmann György olvasta fel./

Ezek után Boldvai László mostani eleki plébános felolvasta Gyulay Endre püspök úr július 17-én írt levelét. A püspöki levél is azt emelte ki, hogy ritka az manapság, hogy valaki papként egy helyen 56 évet szolgáljon. Az életében volt olyan időszak, amikor Wagenhofer Ede szerényen és szegényen élt. Az emléktáblájának az avatása pedig azt bizonyítja, hogy még most is milyen sokan vannak azok, akik még ma is mennyire szeretik és nem felejtik el őt! Jó lenne, ha minél több eleki követné a tanításait!

A megemlékezés végén Boldvai Antal megáldotta az emléktáblát, amit koszorúzás követett. Koszorút helyeztek a következő személyek: Josef Schneider, Pluhár László polgármester, Wittmann György /Német Kisebbségi Önkormányzat, Elek./

Most pedig álljon itt ez a Wagenhofer Edéről szóló idézet a Névtelen Elek történetből /1972/: “1935. szept. 1-vel helyezték ide Elekre káplánnak, mivel a német nyelvet perfektül beszéli. Azóta egyfolytában ennek a községnek nagy tiszteletnek örvendő papja. Igen értelmes, szolid, papnak való egyéniség.” /E sorok írója így hajt fejet egy olyan ember emléke előtt, akitől még nem is olyan régen olyan sokat tanulhatott!/
Legvégül pedig ide másoljuk a kétnyelvű emléktábla szövegét: “Hálánk jeléül jötevőnknek, aki több mint 5 évtizeden át Eleken segítője volt híveinek és a lakosságnak. Wagenhofer Ede Kanonok-Domherr. In dankbarer Erinnerung an den Wohltäter, der mehr als 5 Jahrzehnte der Kirchgemeinde und der Bevölkerung von Elek hilfreich diente und beistand.”

Rapajkó Tibor

Elek Város legfiatalabb lakója

A város életében szinte szokatlan, hogy minden nap újszülöttel büszkélkedhetünk. 2004. július 27-én Gulyás Dávidka, július 28-án Halasi Tamáska érkezett közénk. Elek Város legfiatalabb lakója Ramasz Lujzika, aki 2004. július 29-én 15 óra 30 perckor látta meg ezt a csodálatos világot, 3150 grammal és 54 cm-es nagysággal.

Édesanyja dr. Soós Ildikó, a Békéscsabai Réthy Pál Kórház 3-as számú belgyógyászatának orvosa. Édesapja dr. Ramasz Károly, aki 2003. február 1-jétől dolgozik Elek Városában háziorkosként /a város lakóinak megalégedésére/. Szerénysége, tudása miatt sok-sok ember szívébe beopta magát. A mindennapok apróbb-nagyobb örömei, az ünnepeink úgy színesítik életünket, mint egy egyszerű ruhát az ékkövek. Egy gyermek születése a legszebben csillog mind közül.

Kedves Szülők, kicsi Lány! A város vezetése nevében kívánom, hogy békességben, boldogságban teljenek napjaik. Találják meg gyermekükben azt a felemelő boldogságot, amit csak egy gyermek mosolygása tud megadni egy családnak. Sok-sok boldogságot, egészséget, sikeres felnőttkor kívánunk! Burn szavait idézem: “Béke, vágy, kincs, öröm, érdem, minden áldás kísérjen”!

Lantos Mihályné

Köszöntjük Elek Város legidősebb lakóját!

Akit a világtalálkozónkon, mint legidősebb eleki lakos köszönhetünk immár negyedik alkalommal, Borbély Sándorné, született Fómer Erzsébet. Ez év október 8-án ünnepli majd 100. születésnapját. Nem tőzsgyökeres eleki, hanem szarvasi születésű, de már 25 éve eleki lakos. Hosszú életéből csupán néhány adattal kívánunk szolgálni tisztelt Olvasóinknak.

Erzsike néni 1904. október 8-án született Szarvason, s 1979 májusáig élt ott. Felvidéki német családból származik. Családjukban öt gyermek nevelkedett. Sajnos a testvérek -Erzsike néninek 14 éves korában - árván maradtak, a gyermekek szinte egymást nevelték. 1941-ben ment férjhez Borbély Sándorhoz, akivel 37 évet éltek együtt. Két gyermekük - Ilona és Sándor - született házasságukból. Erzsike néni 63 éves koráig dolgozott. Fűrge, kicsi asszony volt. Munkahelye a Szarvasi Járási Bíróság volt, ő maga hivatalsegédként tette tisztességgel a dolgát mindvégig.

Férje halála után 1979-ben költözött Elekre kedves leányához, Ilonához, a városunkban mindenki által ismert és tisztelt Cila óvónénihez, akivel és három unokájával igazi szeretetben éltek együt egészen egészségi állapotának sajnálatos megromlásáig. Amilyen szeretettel nevelte gyermekeit, ugyanolyan örömmel és imádattal volt unokái felé is.

Betegsége sajnos már nem teszi lehetővé, hogy személyesen köszönthessük, mert ágyhoz kötött beteg. A város által neki szánt virágot, a születésnap tortát leánya vette át Pluhár László polgármester úrtól.

Lantos Mihályné

Köszöntjük Elek Város legidősebb férfi lakóját

Nekem jutott az a megtisztelő feladat, hogy Elek Város legidősebb férfi lakójával beszélgethettem. Amikor megálltam a ház előtt, egy alacsony bácsikával találkoztam, aki éppen a kertben gyomlált. Anyira meglepett, hiszen Gyuri bácsi 99 éves.

Nán György 1905. december 23-án született Dombegyházán. Szüleit hamar elvesztette, édesanyja 1913-ban, édesapja 1918-ban meghalt. Nagyszülei olyan idősök és szegények voltak, hogy a kisgyerekekkel nem tudtak foglalkozni. Hamar meg kellett ismernie az élet nehézségeit. Kicsi gyerekként már a gyulai tanyákon libapásztorkodott, majd kanász lett. Iskolába soha nem járt, hiszen amiért dolgozott, azért tartotta el a gazda. Ma sem tud írni, se olvasni. Elmondása szerint amíg meg nem nősült, addig nem tudta, mi a párna, addig fekhelyül csak a jászol volt számára. 1926-ban megnősült, egy fia született, aki ma már 76 éves, Kétegyházán él. Életét mezőgazdasági cselédként, dolgozóként élte le. Nagyon szerette mindig az állatokat, ha teheti, most is nagy élvezettel nézi a lovakat. 1952-ben belépett a Gyulai Szabadság Tsz-be mint kocsis, de mindenféle munkát elvégzett, amit rábíztak. 1971-ben ment nyugdíjba, akkor 32 évet imertek el neki. A nyugdíjba vonulása után a ház körül dolgoztatott. A régmúlt idők dalaiból, katonanótáiból a Honvéd Táncegyüttes illusztris személyiségei is gyűjtöttek nála. 1982-ben meghalt a felesége, ami nagyon megviselte, lelki beteg lett. A nehéz napokban mellette állt unokája és családja, akikkel 1970-től együtt lakik. Egészségi állapota már változó. A sok-sok munka kikezdte egészségét, többször műtötték, 2002-ben zöldhályogot távolítottak el mindkét szeméről. dr.Rédei József főorvos úr gondos kezelésének köszönhetően még most is dolgoztat,

önállóan szőlőlugast gondozgat, tesz-vesz a ház körül. 4-5 évvel ezelőtt még több ereje volt, biciklivel ment Gyulára felesége sírjához.

Nagyon szereti két dédunokáját, Katalint és Évát, az életet jelentik számára. Unokájával, annak feleségével nagy egyetértésben élnek. Sokszor elmondta, hogy addig érdemes élni, amíg el tudja magát látni. S hogy mi a hosszú élet titka? - kevés alvás, sok munka.

Ahogy elnéztem eres, munkától megfáradt kezét, magam elé képzeltem, ahogy zsákol, naponta 50 mázsánál többet, dolgozik fáradhatatlanul.

Gyuri bácsi! - Isten éltesse sokáig jó erőben, egészségben szerető családja körében.

Lantos Mihályné

Anna néni

Jepure Jánosné /Telekán Anna/ 1909. április 25-én Eleken született s a mai napig is itt él. Szülei földművesek voltak. Édesapja az I. világháborúban megsebesült, betegséget kapott és korán meghalt. Négy elemiit végzett, tanyán laktak. Mivel nagyon nehéz volt a megélhetésük, korán kezdett el dolgozni. Első férje Kamarás György volt, aki hastífuszban halt meg. Anna néni egyedül maradt két gyermekével, Annával és Györggyel. Mivel abban az időben semmiféle támogatást nem kaptak, hogy a gyermekeiket nevelni tudja, férjhez ment Jepure Jánoshoz. A helyi nagygazdánál vállaltak munkát, heti béresek voltak. Elmentek hétfőn, szombaton jöttek haza. A II. világháborút nehezen vészték át, mint sok más ember: éhség, bujkálás és sok más egyéb. A háború után a férje a vasútnál, a Ferencvárosnál helyezkedett el, majd itthon a tűzoltóságnál kapott munkát. Anna néni itthon dolgozott a háztartásban, disznót neveltek, szőlőt műveltek. Mindennel foglalkoztak, ami a megélhetést biztosította. Az idős korukra való tekintettel a juttatott földet a tsz-be adták művelésre, mert már nem bírták az eddigi megterheléseket.

1990-ben meghalt a férje, utána egyedül marad, Anna lánya gondozása segítségével. 6 unokája, 9 dédunokája segítették, boldogították az életét. Egészsége egy éve annyira megromlott, hogy komolyabb ápolásra szorul, jártányi ereje sincs. Az Adventisták Szociális Otthonában él, ahol példamutatóan ápolják, gondozzák. Talán idős, öreg napjait az aranyozza be, hogy a család minden tagja nagy szeretettel gondoskodik az ómamáról, lánya szinte minden nap felkeresi.

Kívánunk békés, boldog öregkort!

Lantos Mihályné

Zoli bácsi

A mindannyiunk által tisztelt Tímár Zoli bácsi 1908. szeptember 25-én látta meg a napvilágot Zsigárdon, a mai Szlovákia területén. Édesanyja és édesapja nagy szeretettel nevelték gyermekeiket, hárman voltak testvérek. Iskoláit Tal- lóson és Pozsonyban végezte.

A sors fintora vagy végzete, hogy 1930-tól szinte minden évben behívták katonának, hol a csehek, hol a magyarok, mindig volt indok. 1942-től '43-ig a Don- kanyarban volt katona. Aki egy picit is ismeri a történelmet, az tudja, hogy aki onnan visszatért, nem akármilyen fából faragták.

1944-től ismét katona. Ausztrián, Németországon keresztül szinte egész Európát látta.

1946-ban Csehországba munkára vitték. 1947-ben ismét tragédia: a Benesi-dekrétumok megváltoztatják életét. Kitelepítik szülőföldjéről, eredeti úticélként Mezőhegyest jelölték ki számukra, de Eleket választották. Minden vagyonukkal, az utolsó ásóval, kapával, szeggel jöttek új lakóhelyükre.

Magyarságukról soha nem mondtak le, ezt bizonyítja az is, hogy az elekiek befogadták, szerették Zoli bácsit és családját. Felesége 1948-tól 1960-ig az iskola nagyrabecsült és mindenki által szeretett tanítónője volt, Gödölle Margit. 1948-ban kislányuk született, aki bearanyozta életüket, és aki Zoli bácsinak első számú támasza. Munkahelyei nem voltak igazán változatosak: tszcs, tsz-ek, majd utoljára a Lenin Mg-i Tsz, ahonnan nyugdíjba vonult. Közelgő, szeptemberi születésnapján lánya, veje, két leányunokája - Erika és Ágnes - családjaikkal /két kisfiú és két kislány/ dédunokája köszöntik boldog déditatájukat.

Lantos Mihályné

Népköltés

Csillogó dér haja,
Őszülően szőke,
Ezüstté a gondok
Millió pókja szötte.

Mély redőket írtak
arcára az évek
de nagy életkedvét
sohasem törték meg.

Mindig talál munkát
nem ül le egy percre
Ha bent nem talál már,
indul is a kertbe.

Hányszor megcsodáljuk,
hogy bírja, hogy győzi,
na meg ahogy Ő főz,
nem tud főzni senki.

Homlokát csókolnám,
de csak kezét érem,
mellette magamat
kicsikének érzem.

Drága nénik, bácsik,
éljenek sok évet,
meleg két szemükben
ragyogjon az élet.

Közreadta: Lantos Mihályné

Születésnap buli

A világtalálkozó vasárnapi napján, azaz 2004. augusztus 8-án 14 órakor kezdődött el az igazi elekiekből álló fesztivál. Felléptek: városi énekkar, Edelnachtigall együttes, a Szlovák Kisebbségi Önkormányzat által patronált Citerazenekar, Román Hagymányápoló Együttes, a Pindurka Együttes, a Botorka Együttes, Csóka Jánosné, Jova István billentyűs, akit a Cigány Kisebbségi Önkormányzat támogatott, Bágy György, Zimmermann Ferenc, a Pacsirták Együttes, Pápai Ferenc és zenekara, Nagy Roland örköli cigánytánccal, a Calliogne Diákszínpad 1673-ban íródott magyar vígjátékkal.

Nem maradt el a legidősebbek és legfiatalabbak köszöntése sem. És amiért a legtöbben eljöttek, a hatalmas születésnap torta megvágása és elosztása volt.

Lantos Mihályné

Az V. /2000. augusztus 3-4-5-6./

(Folytatjuk a korábbi világtalálkozókat összefoglaló sorozatunkat, most az V. és VI. eseményeit elevenítjük fel.)

* * *

Az Elekiek V. Világtalálkozója a Millennium jegyében zajlott éppúgy, mint az ország szinte minden településén rendezett megemlékezések, ünnepségek sora. A mi kisvárosunk is méltóképpen kívánt ünnepelni.

Elkészült és felállított a város főterén Szent István államalapítónk szobra és utcát is elneveztek róla /volt Marx utca/. A terület szép parkot és a környező utcarész szép díszburkolatot kapott. Kerékpárút létesült a városban, bővült a szennyvízcsatorna-hálózat és még sorolhatnánk körülményeink javulásának sorát. Ez azt jelentette, hogy az V. világtalálkozót jobb feltételekkel rendezhettük meg.

Miniszterelnöki látogatás sem mindennapos program Eleken. Ez alkalommal azonban /augusztus 6-án, vasárnap/ Orbán Viktor személyében miniszterelnök látogatta meg Eleket, avatta föl Szent István szobrát, és feleségével együtt egyéb programokon is részt vett.

Lássuk azonban a találkozó teljes programját:

2000. augusztus 3-án, csütörtökön:

17.00 órakor: Kiállítások megnyitója, könyvbemutató a Városi Könyvtárban. Kabai László - akvarell, Siposné Nedró Mária - tűzzománc, dr. Oláh Jenőné Kántor Eleonóra: Az eleki református egyház története c. könyv bemutatója, Dr. Havassy Péter /szerk./: Elek története - könyvbemutató

19.00 órakor: Kiállítások megnyitója a Reibel Mihály Művelődési Központban. Csoportos képzőművészeti kiállítás helyi alkotók műveiből, népművészeti és díszítőművészeti kiállítás, fotókiállítás, "Elek a sajtó tükrében" - Topa Sándorné gyűjteményének kiállítása.

2000. augusztus 4-én, pénteken:

13.30 órakor: "Csudakarikás" - a Békés Megyei Jókai Színház előadása gyermekeknek a

Reibel Mihály Művelődési Központban

15.30 órákor: Zenés, hintós bevonulás a majorettek vezetésével a polgármesteri hivatal mögötti térre

16.00 órákor: Ünnepélyes megnyitó - ugyanott -, köszöntőt mondott Kecskeméti János polgármester

17.00 órákor: Folklórprogram zajlott, ahol a resicabányai "Franz Stürmer" kórus és a "Banater Bergland" trió és ifjúsági együttes lépett fel

19.00 órákor: A művelődési központban a "Liliomfi" c. előadás a Békés Megyei Jókai Színház művészeinek bemutatásában

20.30 órákor: Kadlott Karcsi zenés esteje a polgármesteri hivatal mögötti téren

2000. augusztus 5-én, szombaton:

8.30 órákor: Német nyelvű szentmise a római katolikus templomban

Celebrálta: Vági László nyugalmazott plébános

9.30 órákor: Koszorúzás a templom falán elhelyezett emléktáblánál

10.00 órákor: - Temető meglátogatása a róm. katolikus temetőben, a sirkőkert felszentelése

-A művelődési központban horgász-vadász főzési bemutató, szórakoztató műsorok, galamb- és kisállat kiállítás és vásár

15.00 órákor: Térzene a Harruckern téren

16.30 órákor: Koncert a római katolikus templomban, ahol közreműködtek: Kiss Zsuzsanna - orgonaművész, Rálik Szilvia - ének, Bartók Béla Vegyeskar - Békéscsaba, vezényelt Rázga József

20.00 órától: Hagyományos batyus sváb bál a sportszarnokban, ahol zenét szolgáltatott a "Schwabische Jungen" zenekar

20.00 órától: Szabadtéri disco vette kezdetét a polgármesteri hivatal mögötti téren

2000. augusztus 6-án, vasárnap: /Elek Város Millenniumi Napja és 4. születésnapja/

8.30 órákor: Szentmise a római katolikus templomban

10.00 órákor: Millenniumi megemlékezés a Harruckern téren: Szent István szobor avatása és szentelése, a Millenniumi zászló átadása és szentelése, Millenniumi sétány avatása. A Millenniumi zászlót átadta dr. Orbán Viktor miniszterelnök

15.00 órákor: Elek Város 4. születésnapja a polgármesteri hivatal mögötti téren

- "Elekért" érdemérem átadása /kapta: Reibel Mihály esperes, posztumusz/

- A legfiatalabb polgár Eleken ekkor Szegedi Zoltán és Ollár Mariann fia, Zoltán Dávid, aki 2000. július 29-én született meg

16.00 órákor: - A művelődési központ előtti téren aszfaltrajz-verseny, a polgármesteri hivatal mögötti téren divatbemutató.

17.00 órákor: Folklórbemutató a polgármesteri hivatal mögötti téren, ill. színpadon.

19.00 órákor: Az Elekiek V. Világtalálkozójának zárása a téren.

20.00 órákor: Utcabál ugyanott, melyen zenét adott a Stage Line zenekar.

23.00 órákor: Tűzijátékban gyönyörködhetnek a város lakosai és a vendégek egyaránt.

Természetesen ezen a találkozón is voltak egyéb programok, pl. kiállítások, kisebbségi tájházak bemutatói, kézművesek vására, sörátor, lovaglási, hintózási lehetőségek, és Elek - Otlaka /romániai/ közötti határnyitás.

A rendezvényt támogatták: Nemzeti Kulturális Alapprogram, Magyar Millennium Kormánybiztos Hivatala, Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, OTP Bank Rt.

Médiatámogatók: TOP FM Rádió, EVI Kft.

A VI. /2002. augusztus 2-3-4./

A VI. találkozó főszervezője, koordinátora Klemm István alpolgármester úr volt. Munkájában segítették őt a korábban a világtalálkozó szervezésében jártas, rutinos személyek, és egy nap programjával, annak minden költségével a Mezőgazdasági és Ipari Középiskola is. A program a következőképpen alakult:

2002. augusztus 2., péntek:

15.00 órákor: Az érkező vendégek fogadása a Mezőgazdasági és Ipari Középiskola tangazdaságának bejáratánál, onnan zenés bevonulás hintókkal, majorettekkel és fúvószenekarral a polgármesteri hivatal mögötti térre, ahol a város főterén harangszó fogadta az érkezőket

16.00 órákor: A érkezők ünnepélyesen fogadta és köszöntése a polgármesteri hivatal mögötti téren, ahol pogácsával, innivalóval kínálták a résztvevőket

17.00 órákor. Autóbuszokkal és egyéb járművekkel, hintókkal, fogatokkal szállították ki az érdeklődőket a középiskola lovaspályájára, ahol lovasbemutató, gulyásparti került megrendezésre, majd szabadtéri bál vette kezdetét, ahol Jeszenszky Géza és zenekara muzsikált. A program csodálatos tűzijátékkal ért véget.

21.00 órákor: Disco a fiatalok számára a polgármesteri hivatal mögötti téren a sörsátorban

2002. augusztus 3., szombat:

8.30 órákor: Német nyelvű szentmise a római katolikus templomban

9.00 órákor: Főzőverseny és aszfaltrajz-verseny a Reibel Mihály Művelődési Központnál

10.00 órákor: A hivatalos küldöttségek fogadása a polgármesteri hivatal dísztermében

11.00 órákor: Koszorúzások, megemlékezések

- A Hősök kertjében a II. Világháborús emlékműnél és

- Németek kiűzetésének országos emlékhelyénél

15.00 órákor: Tézene, szabadtéri koncert a Rieden Város fúvószenekara prezentálásában

16.00 órákor: A római katolikus templomban az Orosházi Madrigál Kórus bemutatója

20.00 órákor: Hagyományos batyus sváb bál a sportcsarnokban. Zene: Baranya Sramli Véméndről /volt Gódi zenekar/. A belépődíj 500.- Ft/fő volt

20.00 órától: Könnyűzenei koncert a fiataloknak a sörsátornál

2002. augusztus 4., vasárnap:

8.30 órákor: Szentmise a római katolikus templomban

9.00 órákor: Televíziós vetélkedő a gyermekek részére a polgármesteri hivatal mögötti téren

10.00 órákor: A római katolikus templom falán elhelyezett Harruckern emléktáblánál koszorúzás

10.30 órákor: "Leimen Ház" avatása, majd a temetők meglátogatása

15.00 órákor: Folklórdélután a polgármesteri hivatal mögötti téren

17.00 órákor: A művelődési központban a Békéscsabai Vonós Zenekar koncertje

18.30 órákor: A város 6. születésnapja: - "Elekért" érdemérem átadása, melyet Gerhard Ament úr kapott meg

20.00 órákor: Elekiek bája a polgármesteri hivatal mögötti sörsátorban

22.00 órákor: Tűzijáték a város főterén

Természetesen most is voltak egyéb programok: Játszóház a gyermekek részére, sörsátori programok, "Elek Expo" eleki és környékbeli vállalkozók részvételével, népművészeti vásár, a nemzetiségi kisebbségek székházainak, gyűjteményeinek látogathatósága, kiállítások a város különböző helyszínein:

- Polgármesteri hivatalban: Baden-Württemberg múltja és jelene,
- Művelődési központban: nyári galamb- és kisállat kiállítás és vásár,
- Ungvári Mihály festőművész, Galina Lajos fafaragó, Hurguly György grafikai, Csontos Rozália naiv festő, Klarissa Klemm selyemfestő, Topa Sándorné saj- tógyűjteménye, a művelődési központ nyári gyermektábo- rának alkotásainak kiállítása,
- Mg-i és Ipari Középiskolában: Póka György és Meskó Anna, Gergelyné Szóts Erzsébet festőművész kiállítása,
- Városi könyvtárban: Corvus-Kora Róbert festőművész kiállítása,
- Német Közösségi Ház: Gergelyné Szóts Erzsébet festőművész és Püspöki Jánosné autodidakta festő kiállítása,
- Római katolikus plébánia: Ikonkiállítás.

A Mezőgazdasági és Ipari Szakközépiskola egyéb, korábban felsoroltakon kívüli programjai:

2002. augusztus 2-án, pénteken:

11.00 órakor: Névadó ünnepség az iskola udvarán /Szent István u./, ahol ünnepi beszédet mondott Domokos László, a Békés Megyei Közgyűlés enöke

11.40 órakor: Állófogadás az új konferencia teremben

13.00 órakor: Hintós, fogatos városnézés

13.30 órakor: Az iskola új tangazdasága létesítményeinek átadása, majd Gergelyné Szóts Erzsébet kiállításának megnyitója

17.00 órakor: Lovas- és csikósbemutató a tangazdaságban, majd a már korábban közöltek szerinti egyéb /gulyáspari, szabadtéri táncmulatság, tűzijáték/ programok.

Úgy véljük, hogy a VI. találkozó hangulatában, programjaiban az egyik legjobb rendezvény volt.

Krónikánk különszámát erre szántuk, hogy felidézzük immár 14 év történéseit.

A visszaemlékezést írta: T.R.K.

Pionírok, avagy hogyan népesült be Elek a törökvész után

Eleken 2004. augusztus 5-6-7-8-a között rendezik meg immáron hetedik alkalommal a településről elszármazottak világtalálkozóját, ami az ismert történelmi okok miatt legnagyobb létszámban a németiséget érinti. /1945-47 között a kb. 6000 fős eleki németiség legnagyobb részét a nagyhatalmi döntéseknek "megfelelően" igazságtalanul, kollektíve megbüntették, Némertországba üzték!/
Az idei világtalálkozóhoz két fontos történelmi évforduló is kötődik, 280 évvel ezelőtt, 1724-ben kezdődött Elek újratelepítése, illetve 260 évvel korábban, vagyis 1744-ben kezdődött el a második újratelepítés is, hisz az 1739-es pestisjárványban az akkori kb. 300 fős lakosság fele meghalt.

A ma is Eleken élő, illetve elszármazott németek egy része úgy is próbálja megőrizni a hagyományokat, hogy azokat leírja, mint például a ma a fővárosban élő Ament Andor is, aki 1724-hez kötődően írt egy magyar nyelvű geneológiai tanulmányt ilyen címen:

Pionírok. Elek benépesítése a törökvész után /1724-1800/. Reméljük, hogy a szerző több más tanulmányával együtt ez is meg fog jelenni, de hogy ne kelljen addig sem várniuk az érdeklődőknek, be szeretnénk mutatni a tanulmány számunkra legértékesebbnek tartott részeit.

Mivel az eleki németek nagy része frank eredetű, így természetesen erről is szólnia kell a szerzőnek, aki a szakirodalom alapján nagyon jól összefoglalja, mit kell tudni róluk. Ehhez kapcsolódóan nagyon hatásosan ír arról a két párról, akik Elekre fognak jönni:

“A hohlenlochi síkságon a Jagds folyó partján 1724 elején Airlingen /ma Baden-Württemberg/ és a szomszédos Mulfingen falucskák téli csendjét két esküvői vigasság jókedvű lármája verte fel. 1724. január 17-én Heinrich Johann Hammer /24 é./ és Anna Maria Ehrmann /26 é./, majd február 22-én Johann Josef Strifler /21 é./ és Maria Ursula Hammer /21 é./ esküdtek egymásnak örök hűséget. A két ifjú pár nászútja lett pár hónap múlva kivándorlásuk új hazájukba. Búcsúzáskor a két falu anyakönyvében a nevük mellé feljegyezték, hogy eltávoztak: Cum quo abiit in Hungariam.”

A tanulmány kétségtelenül legértékesebb része az Elemzés, amely a helyi anyakönyvek /mikrofilmről/ kutatásán alapszik, és a korábbi kutatások eredményeitől eltérő véleményt fogalmaz meg, vagyis pl. 1724-ben 26 család /94 fő/ élt Eleken, ami kevesebb, mint az 50 család /300 fő/, 1744-ben pedig nem 68, hanem csak 45 család élt itt.

Nagyon érdekes a Strifler, Ruck, Wittmann, Jäger és a Kraus családok három generációjának a bemutatása is. Pl. Strifler Józsefnek és Hammer Ursulának a hat gyermeke már Eleken született, akiknek már összesen 21 gyermekük volt, de az unokáknak ennél is jóval több utódai születtek: 67!

Az átlag életkor így alakul a XVIII. században pl. a Strifler családban: 65,2 év a férfiak esetében és 70,5 év a nők esetében, amely nagyjából átlagosnak is mondható.

A 94 eleki házaspár kormegoszlása pedig a következő: 21-25 év /67 %/, 25 év - /24%/, 14-20 év /9%/, a férfiak esetében, a nők legnagyobb része /63%/, 14-20 évesen, illetve 21-25 évesen /28%/, kötött házasságot, és csak 9 %-uk 25 év felett, vagyis akkor korán kötöttek házasságot, nem úgy mint manapság!

A családszaporodás szorzója az ősszülők és a gyermekeik között a legnagyobb a Strifler család esetében /3,0/, a legkisebb pedig a Wittmann család esetében /0,25/.

A tanulmány értékét emeli még az is, hogy kiemeli az eleki dr. Stumpf György /1900-88/ tudományos tevékenységét is, aki a fővárosban végzett 1924-ben német-román-francia szakon, és nyelvészetből doktorált /Az eleki nyelvjárás hangtana/, de 1928-ban jogi doktorátust is szerzett, aki az eleki németiség első kutatójának is tekinthető, akinek felvetésére 1927-ben néhány eleki el is ment az őshazába, Gerolzhofenbe /ma Bajorország/. 1956-ban megsebesült a Kálvin téri harcokban, ami miatt a bukás után már nem lehetett ügyvéd, 1958-tól nyelvtanárként dolgozhatott, majd 1986-ban Nyugat-Németországba települt, ahol 1988. április 29-én meghalt, így sajnos már nem élhette meg az újabb kori magyar demokráciát, illetve a német egységet sem.

Rapajkó Tibor